УДК657

Бразілій Н.М.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту,
Черкаський державний технологічний університет
Віштак В.В.,
студент ФЕУ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Черкаський державний технологічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ З ПДВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Податок на додану вартість (ПДВ) є одним з найвагоміших податків, які формують бюджет держави. Необхідну інформацію для нарахування і сплати ПДВ надає бухгалтерський облік. Питання обліку податкових зобов'язань і податкового кредиту з податку на додану вартість досить актуальні для суб'єктів господарювання, враховуючи, що більшість з них є платниками цього податку.

В економічній літературі неодноразово висвітлювалися питання особливості формування та обліку податкового кредиту з ПДВ. Вагомий внесок питанням даної проблеми внесли відомі фахівці: С. Голов, В. Буряковський, О. Василика, В. Геєця, О. Данілова, Т. Єфименко, Ю. Іванова, А. Мороз, М. Кучерявенка, І. Луніної, І. Чалий, А. Соколовської та інших, але незважаючи на це на сьогоднішній день це питання не вирішено.

Податок на додану вартість (ПДВ) є однією з форм універсальних акцизів, що набули свого розвитку XX столітті. На сьогодні даний податок становить вагому частку надходження грошових коштів в бюджет України. За своєю економічною сутністю ПДВ є непрямим податком, де об’єктом оподаткування є не дохід чи прибуток, а розмір витрат для кожного конкретного споживача товару, роботи чи послуги. Тому цей податок у соціальному розумінні вважається найнесправедливішим.

ПДВ регламентується розділом 5 «Податок на додану вартість» Податкового кодексу України від 7 вересня 2017 р. №2146-VIII. ПДВ складається з двох складових:

1) податковий кредит – це сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов’язання звітного (податкового) періоду з ПДВ, визначено згідно розділу 5 «Податок на додану вартість» ПК України;
2) податкове зобов’язання – це сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством.

Щойно особа стає платником ПДВ, вона починає нараховувати податкові зобов’язання та податковий кредит із ПДВ. Своєю чергою, визнання податкового кредиту розпочинається з постачань/придбань, дата визнання податкового кредиту, за якими настає після реєстрації платником ПДВ**.**

Право на віднесення сум податку до податкового кредиту виникає у разі здійснення операцій з придбання або виготовлення товарів, придбання або

створення необоротних активів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України) і послуг.

Датою виникнення права платника податку на податковий кредит вважається дата здійснення першої з подій:

1) або дата списання коштів з банківського рахунку платника податку в оплату товарів, дата виписки відповідного рахунку (товарного чека) – в разі розрахунків з використанням кредитних дебетових карток або комерційних чеків;

2) або дата отримання податкової накладної, що засвідчує факт придбання платником податку товарів (робіт,послуг).

Проте однієї події для визнання податкового кредиту замало. Адже слід зважати ще на такі вимоги:

- наявність підтвердних документів (податкових накладних, митних декларацій та інших документів із п. 201.11 ПКУ);
- наявність реєстрації у ЄРПН податкової накладної/розрахунку коригування — якщо право на податковий кредит підтверджує податкова накладна/розрахунок коригування (п. 198.6 ПКУ).

Так, перешкодою для визнання податкового кредиту буде відсутність належним чином оформлених підтвердних документів — п. 198.6 ПКУ. До таких документів належать:

- зареєстровані в ЄРПН податкові накладні/розрахунки коригування;
- митні декларації;
- інші документи, передбачені п.201.11 ПКУ.

Проте це не означає, що весь «вхідний» ПДВ так і залишиться в складі податкового кредиту. Адже згідно з п.198.5 ПКУ платник ПДВ має нарахувати компенсаційні податкові зобов’язання, скласти й зареєструвати в ЄРПН зведену податкову накладну, у разі якщо товари/послуги/необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися:

- в операціях, що не є об’єктом оподаткування відповідно до ст. 196 ПКУ (крім випадків проведення операцій, передбачених пп.196.1.7 ПКУ) або місце постачання яких розташоване за межами митної території України;
- в операціях, звільнених від оподаткування відповідно до ст. 197, підрозділу 2 р. XX ПКУ, міжнародних договорів (угод) (окрім випадків, прописаних у пп. 197.1.28 і п. 197.11 ПКУ);
- в операціях, що здійснюються платником ПДВ у межах балансу платника ПДВ, у т.ч. передання для невиробничого використання, переведення виробничих необоротних активів до складу невиробничих необоротних активів;
- в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку (крім випадків, передбачених п.189.9 ПКУ).

Звідси можна зробити такий висновок: навіть якщо з певних причин платник ПДВ не включив вхідний ПДВ до податкового кредиту (хоча формально мав таке право), то все ж він повинен нарахувати податкові зобов’язання з ПДВ відповідно до п.198.5 ПКУ.